

УКРАЇНА

(19) UA (11) 39715 (13) U
(51) МПК (2009)
C12N 1/20МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ПОЖИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ КУЛЬТИВУВАННЯ БАКТЕРІЙ РОДУ AZOTOBACTER

(21) u200811621

(22) 29.09.2008

(24) 10.03.2009

(46) 10.03.2009, Бюл.№ 5, 2009 р.

(72) КОЗАР СЕРГІЙ ФЕДОРОВИЧ, UA, ЖЕРЕБОР
ТЕТЯНА АНАТОЛІВНА, UA, УСМАНОВА ТЕТЯНА
ОСКАРІВНА, UA(73) ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІК-
РОБІОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ
НАУК, UA(57) Поживне середовище для культивування бак-
терій роду Azotobacter на основі горохового відва-
ру, яке відрізняється тим, що додатково міститьлектин картоплі, при наступному співвідношенні
компонентів:

гороховий відвар	0,1л
цукор	40,0г/л
(NH ₄) ₂ SO ₄	1,0г/л
KH ₂ PO ₄ × 2H ₂ O	0,5г/л
K ₂ HPO ₄	0,5г/л
MgSO ₄ × 7H ₂ O	0,3г/л
CaCO ₃	1,0г/л
вода до	1л
лектин картоплі	0,001-0,005г/л.

Корисна модель відноситься до галузі сільсь-
когосподарської мікробіології і може бути викорис-
тана для культивування мікроорганізмів.

Відомі синтетичні поживні середовища для
культивування бактерій роду Azotobacter [1,2].

В практиці широко використовується
синтетичне поживне середовище Ешбі для
культивування азотобактера такого складу (г/л):
маніт (глюкоза, або сахароза) - 20; K₂HPO₄ - 0,2;
KH₂PO₄ - 0,2; MgSO₄ × 7H₂O - 0,2; NaCl - 0,2; K₂SO₄
- 0,1; CaCO₃ - 5,0; вода до 1л, pH 6,8 - 7,0 [1, 2, 3,
4]. Недоліком даного середовища є недостатньо
висока ростова активність вирощуваних у ньому
мікроорганізмів.

В основу корисної моделі поставлено завдан-
ня створити поживне середовище, використання
якого підвищить ростову активність бактерій роду
Azotobacter.

Поставлене завдання вирішується тим, що як
поживну основу середовища для культивування
бактерій роду Azotobacter застосовано напівсинте-
тичне поживне середовище на основі горохового
відвару наступного складу (г/л): гороховий відвар -
0,1л; цукор - 40,0; (NH₄)₂SO₄ - 1,0; KH₂PO₄ × 2H₂O -
0,5; K₂HPO₄ - 0,5; MgSO₄ × 7H₂O - 0,3; CaCO₃ - 1,0;
вода до 1л [5], яке додатково містить 0,001 - 0,005
лектину картоплі.

Поживне середовище готується таким чином:

I етап. Приготування горохового відвару.

Насіння гороху в кількості 100г заливають 1л
води і кип'ятять протягом 40 хвилин. Відвар фільт-

рують через марлю або ватно-марлевий фільтр та
доводять об'єм водою до 1л;

II етап. Приготування поживного середовища з
гороховим відваром.

Гороховий відвар, цукор, амоній сірчаноокислий
(NH₄)₂SO₄, калій фосфорнокислий однозамінний
(KH₂PO₄), калій фосфорнокислий двозамінний
(K₂HPO₄ × H₂O), магній сірчаноокислий (MgSO₄ ×
7H₂O), кальцій вуглекислий (CaCO₃) розчиняють у
воді, об'єм розчину доводять до 1л, визначають і
встановлюють pH 7,0-7,2 та розливають в колби.
Середовище в колбах стерилізують автоклавуван-
ням при тиску 1атм. протягом 20 хвилин;

III етап. Додавання лектину картоплі.

В охолоджене стерильне поживне середовище
на основі горохового відвару вносять 0,001 -
0,005г/л лектину картоплі.

Використання напівсинтетичного поживного
середовища на основі горохового відвару з лекти-
ном картоплі для культивування бактерій роду
Azotobacter сприяє збільшенню титру й константи
швидкості поділу мікроорганізмів та зменшенню
тривалості генерації бактерій.

Нижченаведені приклади пояснюють суть ви-
находу.

Приклад 1.

Бактерії роду Azotobacter культивували при
температурі 27 ± 2°С у рідкому напівсинтетичному
середовищі на основі горохового відвару та в син-
тетичному середовищі Ешбі протягом 72 годин на
підвісних мікробіологічних качалках. При вивченні
впливу лектину картоплі (придбаного в науково-

(13) U
(11) 39715
(19) UA

виробничому кооперативі "Лектинотест", м. Львів) на досліджувані мікроорганізми, у поживне середовище вносили його в діапазоні концентрацій 0,0002-0,02г/л (табл. 1).

Встановлено, що найвища ростова активність мікроорганізмів спостерігається в напівсинтетич-

ному поживному середовищі на основі горохового відвару за використання лектину картоплі в концентрації 0,002г/л, при цьому титр мікроорганізмів збільшується на 166-228% порівняно з прототипом.

Таблиця 1

Вплив лектину картоплі на ростову активність бактерій роду *Azotobacter*

Штам	Середовище Ешбі	Середовище на основі горохового відвару з лектином картоплі, г/л			
		0	0,0002	0,002	0,02
<i>A. vinelandii</i> M-X, млрд. кл./мл	4,12 ± 0,83	7,23 ± 1,38	8,84 ± 1,48	10,94 ± 1,48	5,59 ± 0,60
<i>A. chroococcum</i> M-70, млрд. кл./мл	3,08 ± 0,20	6,16 ± 0,96	8,07 ± 1,24	10,11 ± 1,60	4,14 ± 0,38
<i>A. vinelandii</i> і <i>A. Chroococcum</i> M-70/2, млрд. кл./мл	5,30 ± 0,64	8,64 ± 1,34	9,28 ± 2,0	14,37 ± 2,67	6,54 ± 0,9
<i>A. vinelandii</i> B-6017УКМ, млрд. кл./мл	3,89 ± 0,35	6,42 ± 0,95	7,37 ± 1,0	10,47 ± 1,29	5,43 ± 0,66
<i>A. chroococcum</i> B-6003 УКМ, млрд. кл./мл	4,10 ± 0,12	6,79 ± 0,74	8,35 ± 1,40	12,49 ± 2,50	4,63 ± 0,27

Приклад 2.

З метою визначення оптимальної концентрації лектину картоплі в поживному середовищі на основі горохового відвару для підвищення ростової активності бактерій роду *Azotobacter* було викори-

стано його наступні концентрації: 0,001; 0,002; 0,003; 0,004; 0,005 г/л. З даних, наведених у табл. 2, видно, що всі використані концентрації лектину стимулюють ростову активність мікроорганізмів.

Таблиця 2

Ріст бактерій роду *Azotobacter* у середовищі на основі горохового відвару з лектином картоплі

Штам	Вміст лектину картоплі в поживному середовищі, г/л					
	0	0,001	0,002	0,003	0,004	0,005
<i>A. vinelandii</i> M- X, млрд. кл./мл	8,0 ± 1,03	11,67 ± 2,19	12,67 ± 1,76	11,67 ± 1,76	11,33 ± 1,77	10,67 ± 0,88
<i>A. chroococcum</i> M-70, млрд. кл./мл	7,33 ± 0,88	10,0 ± 1,53	11,33 ± 2,40	12,0 ± 1,15	9,67 ± 1,40	10,33 ± 2,03
<i>A. vinelandii</i> і <i>A. chroococcum</i> M-70/2, млрд. кл./мл	10,67 ± 1,20	16,33 ± 1,20	17,67 ± 1,76	17,90 ± 0,88	17,0 ± 1,73	17,33 ± 1,76
<i>A. vinelandii</i> B-6017УКМ, млрд. кл./мл	7,33 ± 0,67	10,33 ± 0,88	11,67 ± 2,03	11,0 ± 1,57	9,67 ± 1,20	9,33 ± 1,0
<i>A. chroococcum</i> B-6003 УКМ, млрд. кл./мл	7,67 ± 0,88	12,67 ± 1,76	13,0 ± 1,53	12,33 ± 1,45	12,0 ± 1,53	11,33 ± 1,20

Приклад 3.

Визначено залежність константи швидкості поділу (ν) і тривалості генерації (g) бактерій роду *Azotobacter* від вмісту в напівсинтетичному поживному середовищі на основі горохового відвару лектину картоплі.

Вивчення впливу лектину картоплі на ростову активність мікроорганізмів показало, що в експо-

тенційній фазі росту бактерій, константа швидкості поділу мікроорганізмів у поживному середовищі з 0,001г/л лектину картоплі збільшилась на 8 - 20%, тривалість генерації мікроорганізмів у результаті культивування зменшилась на 6,9 - 18,1%.

Таблиця 3

Залежність константи швидкості поділу (ν) і тривалості генерації (g) бактерій роду *Azotobacter* від вмісту в поживному середовищі лектину картоплі

Штам	ν , год. ⁻¹		g , год.	
	Середовище без лектину картоплі	Середовище з лектином картоплі	Середовище без лектину картоплі	Середовище з лектином картоплі
<i>A. vinelandii</i> M-X	0,150 ± 0,008	0,162 ± 0,002	6,62 ± 0,09	6,16 ± 0,08
<i>A. chroococcum</i> M-70	0,142 ± 0,003	0,154 ± 0,001	7,07 ± 0,16	6,51 ± 0,04
<i>A. vinelandii</i> і <i>A. chroococcum</i> M-70/2	0,224 ± 0,008	0,243 ± 0,003	4,64 ± 0,07	4,30 ± 0,10
<i>A. vinelandii</i> B-6017УКМ	0,160 ± 0,002	0,175 ± 0,003	6,27 ± 0,08	5,71 ± 0,09
<i>A. chroococcum</i> B-6003 УКМ	0,145 ± 0,001	0,176 ± 0,003	6,92 ± 0,07	5,67 ± 0,10

Література

1. Біологічний азот / [В.П. Патики, С.Я. Коць, В.В. Волкогон та ін.]; за ред. В.П. Патики. - К.: Світ, 2003. - 424 с. - Авт. зазначено на звороті тит. арк. - ISBN 966-7683-35-4.
2. Сэги И. Методы почвенной микробиологии / И. Сэги; [пер. с венг. И.Ф. Куренного]. - М.: Колос, 1983. - 296с.
3. Теппер Е.З. Практикум по микробиологии / Е.З. Теппер, В.К. Шильникова, Г.И. Переверзева - М.: Колос, 1993. - 175 с.: ил. - ISBN 5-10-002834-3.

4. Векірчик К.М. Практикум з мікробіології: [навч. посібник] / К.М. Векірчик-К.: Либідь, 2001. - 144с.

5. Хотянович А.В. Методы культивирования азотфиксирующих бактерий, способы получения и применения препаратов на их основе: методические рекомендации / А.В. Хотянович. - ВНИИСХМ. - Ленинград, 1991.-54с.